

Juuan kunnan liittyminen Pielisen Karjalan kehittämiskeskus Oy:n osakkaaksi

Kunnanhallitus 14.04.2025 § 70
123/02.02.00/2025

Julkinen

Valmistelija Kunnanjohtaja Henri Tanskanen

Asian tausta Kuntalain 38 §:ssä säädetään, että kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti.

Juuan kunnan kuntastrategian 2022-2026 ensimmäisenä painopistealueena on kuluneella valtuustokaudella ollut elinvoiman kehittäminen ja kuntastrategiaan on otettu kirjaus ” Elinvoima tarkoittaa meille yrittäjyyden tukemista ja rohkeaa kasvua.” Juuan kuntastrategiaan perustuva elinvoimaohjelma 2023-2026 täsmentää edellä mainittua kirjausta seuraavasti ” Juuan kunnan elinvoima on vahvasti sidoksissa yritysten toimintaedellytyksiin, työvoiman saatavuuteen sekä yritysten että kunnan tarjoamien palveluiden monipuolisuuteen”

Kirjaus on ollut tarpeen tehdä vuonna 2023, sillä strategiakauden alkuvuosina kunnan elinvoimatyöhön ja yrittäjärajapintaan on ollut suunnattuna ainoastaan yksi henkilötyövuosi, jonka allekirjoittanut esittelijä on tunnistanut haasteeksi jo vuonna 2021. Kunnan tarkastuslautakunnalle on vuosittain tuotu esiin huoli siitä, ettei yritysten toimintaedellytysten tukemiseen ole kunnalla riittäviä resursseja.

Vaikka vuonna 2022 Juuan kunta saavutti ensimmäistä kertaa Pohjois-Karjalan yrittäjyyskuntapalkinnon, vuonna 2023 Juuan kunta jäi yrityksille tehdyissä kuntabarometrituloksissa aiempaa matalammalle tasolle. Myös Juuan alueen työttömyys on vuonna 2024-2025 ollut ennätyskorkealla tasolla. Keskeisenä syynä on se, ettei työpaikkoja ole riittävästi, yritykset eivät investoi tarpeeksi ja kasvu puuttuu. Tämä näkyy suoraan työmarkkinatuen kuntaosuuksien kasvuna, vähentyneinä verotuloina ja muina lieveilmiöinä, jotka seuraavat korkeaa työttömyyttä. Näistä syistä elinvoiman kehittämistä alettiin tarkastella uudelleen.

Nykytilanteessa Juuan kunta on Pohjois-Karjalan ainoa kunta, jolla ei ole joko omaa tai ostettua kehitysyhtiöpalvelua vaan se toteuttaa yritysten neuvonta- ja kehittämispalvelut ainoan työntekijänsä kautta. Maakunnan alueella suurin osa alueen kunnista ovat joko solmineet yhteistyösopimuksen Joensuun kaupungin omistaman Business Joensuun kanssa tai perustaneet oman kehitysyhtiön alueensa yritysten kehittämistoimenpiteitä varten. Tämä on puolestaan johtanut siihen, että Juuan alueen yritykset eivät ole saaneet samantasoista palvelua, kun Pohjois-Karjalan muissa kunnissa. Tämä on näkynyt yrittäjiltä tulevissa palautteissa ja pitkällä tähtäimellä vaarantaa kunnan kilpailukyvyn sekä heikentää yritysten kasvua.

Yhden henkilötyövuoden resurssi tarkoittaa, että lomat-ajat ja muut poissaolot aiheuttavat sen, ettei neuvontapalvelua voida lainkaan noina ajankohtina toteuttaa. Lisäksi työtaakka yhdelle työntekijälle on työn laajuuteen nähden liikaa. Kunnalla on myös vastuunsa työnhyvinvoinnin osalta. Lisäksi TE-uudistus muutti elinvoimapäällikön tehtävää merkittävästi. Aiemmin elinkeinosuunnittelijan (nyk. elinvoimapäällikkö) tehtäviin kuului perusmuotoinen yritysneuvonta, mutta vuosien varrella tehtävänkuvaan on tullut huomattavasti lisää muutoksia ja jotka ovat lisänneet kuormitusta.

Keskeisin muutos on ollut kunnan aktivoituminen kehittämishankkeissa (ns. kuntahankkeissa), joita ovat mm. Retulahden sataman, Tahkovaaran alueen, digikeskushankkeen, matkailuhankkeiden ja näihin rinnastuvien muiden hankkeiden valmistelu rahoittajille. Kunta on saanut näistä merkittävästi taloudellista hyötyä ja myös jatkossa elinvoimapäällikön keskeisinä tehtävinä on valmistella kuntahankkeita päätöksentekoon ja valvoa kunnan etua elinvoiman osalta. Muita tehtäviä ovat osallistuminen maankäytön kehittämiseen, kunnan omistamien yhtiöiden hallitustyöskentely, kotoutumisasiat, TE-palveluiden valvonta sekä kunnan järjestämän työllisyyden vastuutehtävät.

Vaihtoehtoja uudelleen organisoitumiselle on etsitty seuraavasti:

Vuonna 2022 Juuan kunnanhallitukselle esiteltiin Business Joensuun palveluita silloisen toimitusjohtajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta ja asiassa on päädytty, ettei neuvotteluja jatketa. Business Joensuun kumppanimalli perustui tuolloin ja perustuu edelleen asukaslukuperusteiselle laskutukselle, joka Juuan kunnan osalta olisi ollut noin 100 000 – 120 000 euroa vuodessa sekä palauttamaton liittymismaksu noin 20 000 euroa. Business Joensuu ei kuitenkaan tarjoa osakkuutta tai muita yhtiön toimintaan liittyviä seikkoja, kuten hallitusjäsenyyttä. Lisäksi paikallistuntemuksen osalta asia koettiin neuvotteluissa haasteelliseksi aikaisempien kokemusten pohjalta (aiemmin Josek Oy). Yhteistyötä on kuitenkin jatkettu esimerkiksi hankkeiden ja hankintaneuvonnan osalta tähänkin päivään asti.

Nykyisen elinvoimapäällikön lisäksi pohdittiin uuden työntekijän palkkaamista. Kyse on kuitenkin asiantuntijatasoisesta tehtävästä, joten yhden asiantuntijan palkkaaminen kilpailukykyisellä hinnalla tarkoittaisi noin 70 000 euron vuotuista panostusta. Se ei toisi suuremman organisaation etua (Nurmeksen kaupungin omistamalla Pielisen Karjalan kehittämiskeskuksella Pikes Oy:llä 7-9 htv:n resurssi, Lieksan kehitysyrityksellä Lieke Oy:llä n. 10, Business Joensuulla n. 40 htv), jossa koulutukset, sijaistaminen sekä muu toiminta tuo selkeää synergiaetua. Yritysneuvontaa voidaan tarjota sitä monipuolisemmin, mitä enemmän järjestävällä taholla on resursseja.

Vuonna 2024 päätettiin aloittaa tunnustelut Nurmeksen kaupungin 100 % omistaman Pikes Oy:n kanssa lähemmästä yhteistyöstä. Yhtiön toimitusjohtaja Minna Heikkinen esitteli Pikes Oy:n toimintaa Juuan kunnanvaltuustolle syksyn 2024 strategiaseminaarissa. Yhteistyövaihtoehtoja on esitelty kunnanhallitukselle useita kertoja vuosien 2024-2025 aikana ja päädytty aloittamaan yritysten neuvontapalvelut ostopalveluna. Ostopalvelu sisältää perusmuotoisen yritysneuvonnan, kuten liiketoimintasuunnitelmien laadinnan. Sopimus ei sisällä yrityshankkeita, kehittämistoimenpiteitä, markkinointia, koulutuspalveluita, yritysten sijoittamispalveluita ja muita laajempia palveluita, joita Pikes Oy toteuttaa Nurmeksen kaupungille. Sinänsä yrittäjien antamat palautteet ostopalveluiden toiminnasta ovat olleet erinomaisia.

Juuan kunnanvaltuustolle on esitelty syksyllä 2024 Pikes Oy:n toimitusjohtajan johdolla yrityksen toimintaa. Kunnanvaltuusto on evästännyt kunnanjohtajaa jatkokeskusteluihin tavoitteena saavuttaa osaomistajuus Pikes Oy:ssä vuoden 2025 aikana. Neuvotteluja on käyty aktiivisesti talven 2024-2025 aikana ja päädytty seuraaviin keskeisiin kohtiin omistajuudessa ja yhtiön tarjoamissa palveluissa.

1. 1.7.2025 alkaen Nurmeksen kaupunki omistaisi Pikes Oy:stä 74,4 % ja Juuan kunta 25,6 %. Asiassa tehtäisiin osakekauppa hintaan 63 000 euroa.
2. Pikes Oy:n hallitus koostuisi jatkossa seitsemästä jäsenestä, joista kaksi valitsee Juuan kunta.
3. Nurmeksen kaupunki ja Juuan kunta ovat neuvotelleet Pikes Oy:lle asetetuista tehtävistä sekä rahoituksesta. Juuan vuosittaiseksi käyttötaloudesta maksettavaksi rahoitusosuudeksi esitetään 153 600 euroa.
4. Vähemmistöomistajan oikeudet turvataan osakassopimuksella ja yhtiöjärjestyksessä osakeyhtiölaista poiketen.
5. Jatkossa Pikes Oy vastaisi Juuan alueen yritysten yritysneuvonnasta, kehittämistoiminnasta, osaavan työvoiman saannin edistämisestä ja alueen markkinoinnista yritysten sijoittumispaikkana. Lisäksi tehtäviin kuuluu alueen yrittäjille perustamis-, kehittämis- ja omistajanvaihdosneuvontapalvelut ja kumppanina toimiminen alueelle sijoittuville yrityksille. Pikes Oy toteuttaisi omistajien linjauksia tarpeen mukaan (aiemmin mm. metsäbiotalous, maatalous, luontomatkailu ja elintarviketeollisuus).
6. Palvelut ovat Juuan alueen yrityksille sopimuksen kautta maksuttomia

Edellä mainituista asioista on tehty osakassopimusluonnos, jonka tarkoituksena on sopia Pikes Oy:n omistuksesta, hallinnosta, toiminnan rahoituksesta, osakkaiden oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiöön ja toisiinsa nähden osakkeenomistajina. Lisäksi sopimuksella sovitaan yhtiön osakkeiden omistukseen ja luovutuksiin liittyvistä asioista.

Osakkeiden hankinnan osalta kyse on investoinnista ja se tulee merkitä valtuuston hyväksymänä osaksi investointisuunnitelmaa. Palveluiden hankinnan osalta sovelletaan hankintalain 16 §:n 1 momenttia, jossa säädetään siitä, ettei hankintalakia sovelleta tilanteessa, jossa hankinta tehdään omalta sidosyksiköltään. Mikäli osakekauppa tehdään, Juuan kunnan osuus ylittää laissa säädetyn minimirajan ns. in-house-järjestelyn toteuttamiselle.

Osakassopimusluonnos on lähetetty kunnanhallituksen jäsenille jo ennakoon tutustuttavaksi ja se esitellään kunnanhallituksen kokouksessa ja lisätään liiteaineistoksi. Yhtiöjärjestyksen muutos tulee hyväksyä Pikes Oy:n yhtiökokouksessa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tanskanen Henri

Päätösehdotus

Esitän kunnanhallitukselle, että se esittää kunnanvaltuustolle seuraavaa:

1. Valtuusto myöntää 63 000 euron investointimäärärahan vuoden 2025 talousarvion investointiosaan Pikes Oy:n osakkeiden hankintaan
2. Juuan kunta ostaa 21 kpl Pielisen Karjalan kehittämiskeskus Oy:n osakkeita 3000 euron kappalehintaan, yhteensä 63 000 eurolla.
3. Juuan kunta hyväksyy osakassopimuksen
4. Valtuusto valtuuttaa kunnanjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen ja valtuuttaa talouspäällikön kaupan tekemiseen
5. Juuan kunta hankkii osakassopimuksen mukaiset palvelut Pikes Oy:ltä in-house -hankintana ajalla 1.7.2025-31.12.2027
6. Osakassopimus astuu voimaan 1.7.2025 ja on voimassa toistaiseksi

Perustelut

Edellä esitettyjen perustelujen lisäksi on arvioitu, että Pikes Oy:hyn sijoitettu taloudellinen resurssi maksaa itsensä takaisin pitkällä aikavälillä. Keskeisin haaste Juuan kunnassa on tällä hetkellä se, että työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut ovat vuositasolla jo yli puoli miljoonaa euroa. Tämä on

seurausta siitä, että pitkäaikaistyöttömiä on runsaasti ja jotka rasittavat kunnan maksuosuuksia. Mikäli yritykset saataisiin investoimaan, kehittymään sekä palkkaamaan työvoimaa, säästöjä tulisi pelkästään jo pienentyneiden kuntaosuuksien myötä. Vaikutuksia olisi yhteisöverokertymään ja työttömyyden sivuvaikutukset, kuten sosiaaliset ja terveydelliset haasteet lieventyisivät todennäköisesti kunnan alueella.

Sovellettavat säädökset Kuntalain 39 §, Hankintalain 16 §

Päätös Hyväksyttiin.